

**БИЛИМ БЕРҮҮДӨГҮ ЗАМАНБАП ИНФОРМАЦИЯЛЫК ТЕХНОЛОГИЯЛАР
ИНСТИТУТУ**

КЕСИПТИК КОЛЛЕДЖ

Кесиптик окуунун программасы -050709

СИЛЛАБУС

Дисциплина: “Кыргызстан тарыхы”

I.САБАКТЫН РЕГЛАМЕНТИ:

Лекция, семинар – шейшемби 12.30 (тайпа ПНК 1-19)

II. САБАКТЫН РЕКВИЗИТТЕРИ ЖАНА ПРЕРЕКВИЗИТТЕРИ:

Кредиттинсааттары: (окуу планына баш ийүү) - 1кр.

Өтүлүүчү убактысы жана жери : 2 семестр; расписаниеге баш ийүү.

Пререквизиты:Кыргызстан тарыхы – история Кыргызстана

Постреквизиты: Философия

III. МУГАЛИМДИН МААЛЫМАТЫ:

Лектор:Кокоева Жазгул Ташкенбаевна

Байланыш номери: 0709-54-79-13

ББЗИТИ, Корпус 1, каб. 304

Кабыл алуу мөөнөтү:

Шаршемби -среда15.30

IV. КАТЫШУУЧУЛАРГА КОЮЛУУЧУ ТАЛАПТАР:

- ✓ күндүзгү окуу бөлүмүндө окуй турган регламентке баш ийүү;
- ✓ катышуучу өзүнүн себепсиз калтырган күндөрүнө окуу жайдын мүдүрүнөн жазуу түрүндө түшүнүк кат үлгүсүндө уруксаат алуусу.
- ✓ окуу жайдын катышуучулары урматтоо менен окуу иштерине, сабактарына көңүл буруусу абзел;
- ✓ окуу жайы адилетсиздикти, тартипсиздикти, кылмыштуулукту баш ийдиртпейт;
- ✓ сабактарды себепсиз калтырууга болбойт;
- ✓ себепсиз калтырууларды актанууга болбойт;
- ✓ кеч калуу убактысы өзүн жана башкаларды сыйлабастыгын билгизет;
- ✓ даярдалган иштери (рефераттар, докладдар ж.б. иштери) өзү аткарган окуу материалдары сапаттуу болууга тийиш;
- ✓ сабак учурунда башка нерселер менен алаксыбоо;
- ✓ катышуучунун жооп берүү убагында сөзүн бөлбөө;
- ✓ сабак учурунда чөнтөк телефондорду өчүрүү керек;
- ✓ сабак учурунда, таннапис убагында катуу сүйлөгөн, тентек кылуу окуу жайдын талабына жооп бербейт;
- ✓ көпчүлүк бар жерде, окуу бөлүмдөрүндө тынчтыкты кармоого тийиш.

Жазуу жана ар кандай баалоо үчүн талаптар СӨА иштөөсүндөгү мазмунга өзгөчө басым жасоонун төмөнкү критерийлерине көз каранды:

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Тапшырманы түшүнүү	0-5 балл	0 -жооп жок; 1-жалпы билим берүү маалыматы бар,бирок тапшырма боюнча так түшүнүгү жок; 2 –жалпы билим берүү маалыматы бар,бирок тапшырма боюнча так түшүнүгү жок; 3 –жалпы билим берүү маалыматы бар
Тапшырманын толуктугу	0-5 балл	0б. -жооп жок; 1б.-аткаруучу тапшырманын баарын аткарбай жана алган жыйынтыктарды түшүндүрө албаган; 2б. –аткаруучу берилген тапшырманы туура аткарган,түзүлгөн формадагы отчёту,берилген тапшырманын көбүн жасаган, тапшырмаларга көңүл бурган катышуучу толук даярдыгына жооп бере албаган; 3б.-берилген тапшырмалар толугу менен аткарылган,теориялык суроолорго жооп берүүдө бир аз кыйынчылыктарга туш болгон,отчёттун сапаты

		толук талапка жооп бербеген; 4б.-тапшырма техникалык жактан гана ката кетсе; 5б.-берилген тапшырма толугу менен так аткарылса,катышуучу так,толук берилген контролдук жазуу суроолорго жооп берсе, даярдалган отчет тыкан,таза толгу менен талапка жооп берилсе
Иштин тышкы жасалгасы	0б.-балл	0б.-талапка жооп бербесе, 1б.-чектен тышкары чыкса; 2б.-берилген иш талапка жооп берсе.

Катышуучулардын иштерин ыкчам башкаруудагы болжолдуу критерийлердин баалары

Катышуучунун оозеки формада,окуунун жыйынтыктоо критерийлеринин баалары

9б.- 100б. –“эң жакшы”

7б.- 80 б. –“жакшы”

5б.-60 б. – “канааттандырарлык”

0б.- 40 б. – “канааттандырарлык эмес”

Оозеки жооп берүүдөгү критерийдин баасы-максималдуу10б.

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Материалдык билим	0-5 балл	0б.-жооп жок; 1б.-окуу материалдын мазмуну ачылбай калганда; 2б.-толук материал аныкталбай калганда жана түшүнүүнүн аныктамалары ката болгондо; 3б.-берилген материалдын мазмуну толук ачылбай калганда, эгерде суроолордун мааниси көрсөтүлгөн болсо; 4б.-жооп берүү учурунда минималдуу гана ката болсо-; 5б.-материалдын мазмуну толугу менен окуу китебине жооп берсе.
Талаптын конкреттүү мисалдары	0-5 балл	0б.-жооп жок; 1б.- материалга жөндөмсүз мисалдарды алып келгенде; 2б.-берилген материалды таамай, түшүнүксүз толук жооп бербегенде; 3б.-жооп берүү учурунда кысталуулар, кыйынчылыктар болгондо; 4б.-сунушталган суроолордун жардамы менен материалдын мазмуну ачылганда; 5б.-мисалдар конкреттүү түрдө көрсөтмөлөр түрүндө көрсөтүлсө.

Болжолдуу жазуу түрүндөгү теориянын жоопторунун критериялык баасы(жыйынтыктоочу контрол) теориялык суроолор

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Жооптун толуктугу жана тууралуулугу	0-5 балл	0б.-жооп жок; 1б.-бир гана пландын жооптору; 2б.-жоопторунда олуттуу ката бар болсо; 3б.-катышуучулар жетишерлик мүмкүн эмес терең далилдерге негизделген көрсөтмөлөрүн акташ үчүн өздөрүнүн мисалдарын келтире албаганда; 4б.-жоопторунда минималдуу ката кеткенде (техникалык басмаларда); 5б.-суроолор логикалык жактан ачыкталганда туура болуп, жеткиликтүү, катасыз толук болгондо.
Билимин өздөштүрүп билүү демонстрациясы	0-3 балл	0б.-жооп жок, эгер берилген тапшырма башка бирөөгө таандык болсо; 1б.-бир гана лекциянын материалдары колдонулса; 2б.-негизги сабактын адабияттары жана лекциянын материалдары колдонулса; 3б.-колдонулган, мүмкүн болгон бүт, сабакка тийиштүү материалдарды жана интернет тармактарын колдонсо.
Жооптун жасалышы	0-2 балл	0б.-талапка жооп бербеген; 1б.-нормадан чыгып кеткен болсо; 2б.-тапшырма талапка жооп бергендей жасалса.

Болжолдуу жазуу түрүрүндөгү суроолордун критериялык баасы(жыйынтыктоочу контрол)-практикалык тапшырмалар(кейстин тапшырмаларын аткаруу)

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштаб	Критерийлердин баасы
Эрте окулган билимдин материалы	0-5 балл	0б.-жооп жок; 1-жалпы маалымат бар, бирок конкреттүү тапшырма боюнча түшүнүк жок; 2-эрте өтүлгөн материалды кыйынчылык менен эстеген; көрсөтүлгөн алгачкы материалды өздөштүрүү. 3-жалпы түшүнүгү, билими, маалыматы бар, бирок конкреттүү тапшырма боюнча түшүнүк жок; 4.-негизги түшүнүктөргө кеңири ээлөө, закондорго жана тиория, мыйзамдарга,

		көрсөткүчтөргө түшүнүүгө зарыл; 5.-эрте көрсөтүлгөн материалдарды өздөштүрүү.
Аткарылган тапшырманын көлөмү	0-5 балл	0б.-тапшырма аткарылган жок; 1б.-тапшырманы аткарууда талаптарга минималдуу жооп берүү; 2б.-тапшырманы аткарууда олуттуу каталар болсо; 3б.-кээ бир тапшырма кыйынчылык келтиргенде; 4б.-тапшырма минималдуу (техникалык) ката менен аткарылып басылса; 5б.-тапшырма аткарылып,аткрылбаса же 50 пайызга кем болсо.

Оозеки жоопто билимди баалоонун ченемдери:

-«2» деген баа-жоопто студент окуу материалынын негизги мазмунун түшүнбогондугу аныкталган же студент окутуучунун багытоочу суроолору менен да олутту каталарды кетирген.

-«3» деген баа-окуу материалынын негизги мазмунун оздоштургон,жоопторунда программалык материалды андан ары оздоштуруо жолто болбогон кемчиликтери бар: материалды фрагменттер менен,ыраатсыз баяндайт.

-«4» деген баа-окулган теориянын негизинде жообу толук жана туура:материалды аныкталган логикалык ыраатта баяндайт,бирок ошол эле учурда эки-уч олуттуу эмес каталарды кетирип,алар окутуучунун талабы боюнча ондолгон. Маалымдама адабият,китеп,негизги маалымат булагы менен иштоо ыкмасын жетиштүү оздоштургон эмес (багыты туура бирок жай иштейт).

-«5» деген баа-оку материалын ырааттуу,так ,байланыштырып,негиздуу жана туура айтып берет: жоопторду кабыл алынган терминологияны колдонуу менен логикалык ыраатта берет:жеке корутундуларын жасайт. Предметтер аралык (буга чейин алынган билимдердин негизинде) жана предметтин ичиндеги байланыштарды аныктайт,бейтааныш жагдайларда алынган билимин чыгармачылык менен колдонот.

Критерийлер	5 (мыкты)	4 (жакшы)	3 (канааттан-к)	2 канаат-к эмес)
1.жоопту уюштуруу (киришуу,негизги болук,кортунду)	Жооптун туура тузумун ийгиликтүү колдонуу (киришуу,неизги	Жооптун тузумун колдонуу,бирок кээде ийгиликсиз; Жоопту беруудо токтоп калат:	Жооптун айрым элементтери жок; теманы ийгиликсиз аныктайт же багыт беруучу суроолордон	Киришуу болугун жана кортундуларды туура эмес тузуу; Мугалимдин

	болук,кортунд у); Теманы аныктоо; ораторлук искусство	суйломдору кээде туура эмес тузулот, создор кайталанат	кийин аныктайт; Баяндамасы чаржайыт, суйломдору жана фразалары толук эмес,дайыма мугалимдин жардамына муктаж.	жардамы менен да аныктай албайт,, баяндамасы озунчо фрагменттерге болунот
2.Талдоо жургузууну жана кортунду жасоону билуу	Кортундулар негизги фактыларга таянат жана негиздуу болуп саналат; Фактыларды сабаттуулук менен салыштыруу, Озоктуу маселени жана анын элементтерин тушунуу.	Айрым маанилуу фактылар айтылбаганы менен кортундулар туура; Фактылар кээде туура эмес салыштырылат жана алардын айрым болугун маселеге тиешеси жок,озоктуу маселе болунуп кайра, бирок айрым учурларда аны терен тушунуу жок; Айрым суроолор туура эмес, кээ бир карама-каршылыктар болунгон эмес.	Маанилуу фактылар айтылбайт жана коптогон кортундулар туура эмес; Фактылар кээде гана салыштырылат,ала рдын копчулугу маселеге тиешелуу эмес; озоктуу маселени болуп корсотуудогу катачылыктар; Суроолорго туура эмес жана мугалимдин жардамы менен гана берилет,карама-каршылыктар болунуп корсотулбойт.	Кобунчо маанилуу фактылар жок, кортундулар жасалбайт; Фактылар каралган койгойго ылайык келбейт; Аларды салыштыруу жок; Озоктуу маселени болуп корсото албоо, мугалимдин жардамы менен да суроо бере албоо, карама-каршылыктарды тушунуу жок.
3.Оз ойлорун иллюстрациясы	Теориялык жоболор тийиштуу фактылар менен ырасталат.	Теориялык жоболор кээде тийиштуу фактылар менен ырасталбайт.	Теориялык жоболор жана алардын факт менен ырасталышы бири-бирине шайкеш келбейт.	Теориялык жана практикалык материал аралашкан,алардын ортосунда шайкештик жок.
4.Нагыз материалды колдонуудагы илимий	Нагыз каталар жок,деталдар олуттуу,олуттуу эмес деп	Деталдарда же айрым фактыларда катачылыктар	Бир катар озоктуу фактыларда жана дээрлик бардык деталдарда	Фактыларды жана деталдарды билбегендик,

тууралык, тактык	болунот, чындыкка окшош, жалган, талаш, кумон деп аныкталат, фактылар пикирлерден болунуп каралат.	кездешет; Деталдар кээде талданбайт, фактылар пикирлерден болунуп каралат.	каталар кетирилет, деталдар келтирилет, бирок талданбайт; Фактылар пикирлерден болунуп каралбайт, бирок окуучу алардын ортосундагы айырманы тушунот.	мугалимдин жардамы менен деталдарды талдоону билбестик, Фактылар жана пикирлер аралашкан жана алардын айырмасы туурасында тушунук жок.
5.Негизги тушунуктор менен иштоо	Бардык тушунуктор болунуп корсотулот жана эн маанилуулору аныкталат; аныктоолор так жана толук, суроттоолор туура жана тушунуктуу.	Маанилуу тушунуктор болунуп корсотулот, бирок айрымдары айтылбай калат; аныктоолор кээде толук эмес, суроттоо туура жана жеткиликтүү.	Маанилуу жана кошумча тушунукторго болуу жок; Аныктоолор жасалат, бирок кээде так жанатуура эмес; Суроттоо коп учурда туура эмес же тушунуксуз.	Тушунукту болуп корсото албагандык, тушунуктордун аныктамасы жок; Суроттой албайт же озунун суроттосун тушунбойт.
6.Себеп-натыйжалаш байланыштар	Жекеден жалпыга же жалпыдан жекеге отууну билуу; Так ырааттуулук.	Себеп-натыйжалаш байланыштарды жартылай бузуу; Бир аз логикалык катачылыктар.	Себеп-натыйжалаш байланыштар чанда тузулот; Ырааттуулуктагы коп катачылыктар	Багытоочу суроолор менен да себеп-натыйжалаш байланыштарды тузо албайт, ырааттуулук дайыма туура эмес.

Практикалык сабакта кроссвордун жасалуу формасынын болжолдуу түрдөгү талабы.

Кроссвордун оптималдуу сөздөрүнүн көлөмү-20.

- 1) Кроссворд түзүүдөн мурун тематикалык түзүлүшүн жана сөздөрдү тандоо керек, андан кийин ошого ылайык сүрөтүн чийүүсү абзел. Сөздөрдү эмне үчүн чийүүдөн мурун ойлонуу керек, себеби биринчи түзүлүшүн чийип алып, андан соң сөздөрдү жазсаң, кээ бир сөздөр чийменин ичине туура келбей калат же сөздөр көп, аз болуп

калышы мүмкүн. Эрте чийилген чиймеде төрт, беш тамгадан болсо, андан соң даярдалган сөздүн тамгасы андан көп жети, сегиз болуп калса туура келбей калат.

- 2) Кроссвордун эң туура түзүлүшү төрт тарабы симметриялуу болгон чийүү туура делет, ар бир сөз минимум эки кесилиште болуусу керек (көп болсо андан да жакшы).
- 3) Баарынан кызыктуу жана оор кроссворд үзүлбөгөн катары менен ар бир тамга кийинки сөз менен дал келгени. Бирок мындай үзүлбөгөн кроссворд иштегенге, ойлонууга оңой келет.
- 4) Кроссвордун жасалгалоосунда колдон келсе туурасынан баштаган оңой келет, бирок жандырмагын толтурууда эч роль ойнобойт, аны түзгөнгө жөн гана оңой болот.
- 5) Кроссвордун жолу зат атоочтун атооч жөндөмөсүнүн жекелик түрүндө, айрым гана көптүк түрүндө болууга тийиш ж.б.
- 6) Эч кандай эмоционалдуу жана кыскартылган башка сөздөр колдонулбайт. Кроссворддо кеминде экиден сөз болбошу керек (Асан Туратович, ак жоолук ж.б.) мындан сырткары ортосуна сызыкча коюлган сөздөр да болбойт (Ак-Суу, аң- сезим ж.б.).
- 7) Кроссворддун чакмагы биринчи жазылган тамганыкындай болушу керек жана номерлери коюлушу абзел. Кээ бир сөздөрдө туурасынан жана тигинен келген бирдей номер болсо, ошондой учурда бурчта бир тамгадан (окшош) башталышы мүмкүн.
- 8) Сөздүн мааниси бир гана сөздүккө баш ийиш керек.

Болжолдуу докладдын жасалуу талабы ROWER POINT форматка жооп бериши керек

- 1 Аз дегенде 8-10 слайддан. Презентациялоо мөөнөтү 7-10 мүнөт болушу керек.
- 2 Слайддын титулдук барагы болуш абзел. Презентация слайддан башталышы керек да, мазмундун аты, окуу жайдын жери (институт, тайпасы, кесиби, кафедрасы) тапшырмасы, сабактын аты, автордун аты жөнү жана жетекчисинин аты жөнү.
- 3 Мазмуну (презентациянын планы).
- 4 Мазмунда актуалдуулук, изденүүнүн багыты жана мүнөзү берилилди.
- 5 Негизги бөлүк.
- 6 Жыйынтык. 3-5 тезис, эң негизги иштин жыйынтыгы айтылат.
- 7 Колдонулган адабияттардын тизмеси.
- 8 Слайд номерленген болушу керек.
- 9 Ар бир слайддын башы берилиши керек.
- 10 Ар бир иштин башы бир стилде аткарылышы керек (өңү, шриф, өлчөмү).
- 11 Тексттин слайдынын башаты үчүн 24-36 өлчөмүндөгү пункттан турушу керек.
- 12 Чекирти башатынын аягына коюуга болбойт. Ар бир сүйлөмдөрдүн соңунда койсо болот.
- 13 Башатын узун кылып жазууга болбойт.

- 14 Ар бир слайд окшош болбого тийиш. Эгер окшош кылып жазгың келсе, мүмкүн болсо, аягында туура болот.
- 15 Шрифтер. Презентацияга жасалгалоо үчүн Arial, Tahoma, Verdana, Times New Roman, Georgia- шрифты.
- 16 Информациялык текстте шрифттин өлчөмү 18-22 пункт.
- 17 Бир слайддын ичине эч кандай бир нече текстти киргизүүгө болбойт. Ал жакка керек гана тезистерди батырууга болот.

Синквейн жөнүндө түшүнүк. Синквейн жазуунун билим берүүчүлүк бөлүгү жана максаты, эрежелери, талаптары, шарттары

Синквейн жөнүндө түшүнүк. Ыктын (стратегиянын) бул түрү, өтүлүүчү баардык окуу жайлардын сабактарында колдонулат. Бул методдо бир нече сөздөн сезимди билдирип, сөздөрдүн эң маанилүүсүн тандап, татаал идеяларды түзүп, түшүнүгүн синтездештирип, сүрөттөөгө, ой жүгүртүүгө шыктандырат. Берилген **негиз** сөздү чечмелешет.

Синквейн деген сөз француз тилинен алынып, “беш” беш деген сөздү билдирет.

Синквейн сөз түрдө уйкаштыкты талап кылбаган, рифмалашпаган, ойду жыйынтыктоочу каражат катары колдонуп, аткаруучулардын ой жүгүртүүсүн ойготуп, ойлонулган рефлексияларды талап кылган түшүнүктөрдүн жыйындысынан “4 сап ыр”. Ал эреже – схемалардын негизинде түзүлөт.

Максаты: а) татаал жаңылык - кабарларды топтоштурат (синтездештирет)

б) аткаруучулардын билим – деңгээли, түшүнүгү байкалат, бааланат.

в) чыгармачылык көркөм- элес каражатын, алган билимин маалыматын бириктирет.

Синквейн жазуунун билим берүүчүлүк бөлүгү. Аудиторияда өтүлгөн темага жараша түзүлөт. Синквейн бир гана “манастануу” сабагын эмес, кыргыз тили сабагын да камтыйт. Себеби, зат, сын атоочтор, этиш же жана башка темага тиешелүү башка сөз түркүмдөрүн колдонуп, маанилеш- синоним сөздөрдү анализдейт, талдайт да алардын арасынан теманы “ачкан” эң керектүү сөздү тандайт. Өтүлгөн темаларга ой жүгүртүп, көрүү, угуу, мүмкүнчүлүгү ачылыт.

Эрежелери, талаптары, шарттары. Синквейн жазуудан мурун аткаруучулар төмөнкү эрежелерди, талаптарды, шарттарды өзүлөрү иштеп чыгууга окутуучу өбөлгө түзөт. Ал шарттар болжол менен:

1. Баардык ой баалуу;
2. Бир учурда сөз талашып сүйлөөбө;
3. Сөздү бөлбөө;
4. Ар бир адам өз ишин, идеясын, чечимин, көз карашын айта алат;
5. Чектегенге, сынаганга, какканга болбойт;
6. Бири – бирин угуу, сыйлашуу;
7. Шериги жана топ менен биргелешип, жардамдашып иштөө;
8. Баардык суроо маанилүү;
9. Көрсөтмө берип, идеясын таңуулабайт;

10. Берилген теманын үстүндө иштөө;
11. Белгиленген убукытты, регламентти сактоо (коргоо убактысы 5 -10 мүнөт)
12. Синквейн слайд түрүндө даярдалышы керек.

Эскертүү: теманын оор жеңилине, максат, маселесине байланыштуу кээ бирде 3 мүнөттө да жазышат.

КЛАСТЕР ЖӨНҮНДӨ ЖАЛПЫ ТҮШҮНҮК. Кластер англис тилинен которгондо – “шиңгил” деген түшүнүктү берет. Жүзүмдүн 1 (бир) шиңгилин – тобун элестетсеңер болот.) Кластер – топ- шиңгил бөлүштүрүү же түзүү- аткаруучулардын кандайдыр бир тема боюнча ачык жана эркин ойлонушуна жардам бере турган педагогикалык ык (стратегия) . Ал “акыл эске (мээге) чабуул” деген акыркы мезгилдеги терминди алсак, мээни түздөн –түз иштөөгө мажбурлайт. Ой жүгүртүүгө мажбурлоонун кыйыр түрү кластер түзүү болуп саналат.

1

ДИЛБАЯНДЫ ТУУРА ЖАЗУУНУН ЖОЛУ ЖАНА БАШКЫ ФОРМАСЫ:

Дилбаян- автор өз оюн чыгармачылык менен жазуу формасында ишке ашыруу ишмердиги. Дилбаян жазуу илим да, өнөр да болуп саналат. Дилбаян жазуу ишинин бир түрү, окуужайларына кабыл алуудагы билимди өлчөп көрүүнүн да башкы критерийи катары кызмат кылып келген жана келүүдө.

Дилбаянда - чыгарма, ал ошол чыгарманы жазып жаткан автордун пикирин, ички сезимдерин, ой толгоолорун чыгармачылык менен кагазга түшүрүлөт. Дилбаян жазуу- текст түзүп, байланыштуу сөздү өстүрүү үчүн аткарылган окуу ишмердиги, ошол эле кезде, автордун дүйнөсүн, турмуштук позициясын калыптоочу тарбиялоо каражаты жана эстетикалык табити, адабий-коомдук түшүнүктү өстүрүүнүн формаларынын бири. Чыгармачылыктын мүмкүнчүлүктөрү абдан ар тараптуу болгондой эле, дилбаяндын, жанрдык, стилдик жактары да чексиз, кеңири. Ошондуктан аткаруучу жазардан мурун дилбаян тематикасына карай экиге бөлүнөөрүн унутпашы керек.

1. Адабий чыгармачылык дилбаяндар, башкача айтканда программада өтүлгөн темалардын негизинде катышуучулар өз ойлорун кагазга түшүрүшөт.
2. Эркин темадгы дилбаяндар, катышуучулар “Манастаануу” сабагында атайын өтүлбөгөн, өз алдынча окулган чыгармалардын, интернет материалдарынын, турмуштан алган таасирлердин негизинде жазышат.

Дилбаян – ар бир адамдын сөз байлыгын өстүрүүгө, логикалык ой жүгүртүүгө, өзүнүн оюн так, туура айтууга чоң жардам берет.

VII.ДАТТАНУУ-АПЕЛЛЯЦИЯ.Эгерде катышуучу алган жыйынтыктын баасына каршы болсо анда ал ББЗИТИнин Кесиптик колледжинин жетекчилигине даттанууга акысы бар, дисциплинадан алган бааны үч күн ичинде кароого мүмкүн. Даттанууну жетекчилик тарабынан комиссия түзүлүп, кеминде үч мугалим жана бааны койгон жетекчи мугалими кайрадан карап чыгуусу керек.

№	Сабактын темасы	Сааттын колуму. (лекция)	Сааттын колуму. (практика)
2	«Манас»эпосу Кыргызстан тарыхынын коонорбос булагы.		2
3	Кыргызстандын аймагындагы таш доору.		2
4	Коло доору.Ош тургун жайы.		2
5	Сак уруулары жана алгачкы мамлекеттер.		2
6	Байыркы кыргыздар.		2
7	Турк кагандыктарынын доору.		2
8	Кыргыздардын Борбордук Азиядагы устумдук учун курошу.		2
9	Улуу кыргыз долоту.		2
10	Енисей кыргыздарынын социалдык-экономикалык турмушу.		2
11	Карахандар мамлекети.Кара кытайлар жана наймандар.		2
12	Монгол империясынын доору.		2
13	Моголстан.Амир Темирдин мамлекети.		2
14	Кыргыз элинин калыптанып бутушу.		
15	Кыргыз элинин коншу элдер менен мамилеси (15к-19к.биринчи жарымы)		2

№	Теманын аталышы.	Адабияттар.	Пайдалана турган суроолор.	Уй тапшырма.
1	Тарых илими жонундо жалпы тушунук.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов.	1.Тарыхый таанып-билуунун функциялары. 2. Тарых	1.Тарыхтын комочку тармактарына муноздомо бергиле.

		2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	илиминин методологиясы. 3.Тарыхты окутуунун принциптери. 4.Тарыхтын неизги мезгилдерге болунушу	2.Тарыхый аанип- билуунун функциялары кайсылар? 3.Тарыхты окутуунун принциптерин талдап бергиле. 4.Окмуштуулар тарыхты кандай мезгилдерге болушот?
2	«Манас» эпосу кыргызстан тарыхын коонорбос булагы.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1. “Манас”эпосунун жаралышы жана онугуу доору. 2. Эпосто кыргыз элинин турмушунун чагылдырылышы. 3. “Манас”эпосунун варианттары.	1.”Манас”эпосунун коломун жана мааниси жонундо айтып бергиле 2.Эпостун жаралыш доору жонундо кандай пикирлер бар? 3.Эпосто кыргыз элинин турмушун кандайча чагылдырылган? 4. “Манас”эпосунун озоктуу окуяларын санап бергиле.
3	Кыргызстандын аймагындагы таш доору.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1.Таш доорунун пайда болушу.Таш куралдары. 2.Мезолит. 3.Жаны таш доору. 4.Энолиттин пайда болушу жана анын негизги белгилери.	1.Таш дооруна муноздомо бергиле. 2.Адам уйуру менен уруулук коомдун айырмасы кандай? 3.Мезолит доорунда адам коомунда кандай жетишкендиктер болгон?
4	Коло доору.Ош тургун жайы.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын	1.Ош тургун жайы. 2.Андронов маданияты. 3.Саймалы-Таш байыркы сурот	1.Коло дооруна муноздомо бергиле. 2.Андронов маданияты менен Чуст

		тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	галереясы. 4.Ош тургун жайы.	маданиятынын айырмасы кандай? 3.Саймалы-Таш сурот галереясы жонундо айтып бергиле. 4.Эмне учун Ош шаарына 3000 жыл болду деп эсептейбиз?
5	Сак уруулар жана алгачкы мамлекеттер.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1.Сактар дуйнолук тарыхта. 2.Хундардын мамлекети . 3.Усун мамлекети. 4.Даван мамлекети.	1.Сактардын кыргыз тарыхы менен байланышын айтып бергиле. 2.Сактардын коомдук тузулушу кандай болгон? 3.Томирис жонундо эмне билесинер? 4.Усун мамлекетине муноздомо бергиле.
6	Байыркы кыргыздар.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1.“Кыргыз” этнониминин биринчи оозго алынышы. 2.Уламыштар кыргыздар жонундо. 3Кыргыздардын байыркы ата журту. 4.Кыргыздардын алгачкы коз карандысыз мамлекети.	1.Кыргыздар жонундо элдик уламыштар менен илимий божомолдорду салыштыргыла. 2.Кыргыздардын байыркы ата журту кайсы чолкомдо болгон?
7	Турк кагандык тарыхын доору.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор:	1.Улуу Турк кагандыгы. 2.Батыш Турк кагандыгы (603-704-жж.) 3.Тургош кагандыгы (704-766-жж.)	1. “Турк” деген этноним эмнени тушундурот? 2.Улуу Турк кагандыгына муноздомо бергиле. 3.Баыш Турк кагандыгы

		Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	4.Карлуктардын мамлекети.	жонундо айтып бергиле. 4.Карлук мамлекетинин озгочолуктору кайсылар?
8	Кыргыздардын Борбордук Азиядагы устомдук учун курошу.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1.Барсбек- кыргыздардын каганы. 2.Култегин.	1.Барсбек жонундо эмнелерди билесинер? 2.Кыргыздар эмне учун Чыгыш Турк кагандыгы менен согушкан? 3.Эрен- Улуг деген ким болгон? 4.Кыргыздар эмне учун женилип калды?
9	Улуу Кыргыз доолоту.	1.Кыргызстан тарыхы.10кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1.Улуу кыргыз доолоту деген тушунук. 2.Уйгур кагандыгы (744- 840-жж). 3.Алп Сол Кыргыздын улуу кол башчысы. 9кылым.	1.Улуу Кыргыз долоту качан тузулгон? Анын мааниси жонундо айтып бергиле 2.Кыргыздар Уйгур кагандыгын качан талкалаган? 3.Алп Сол деген ким болгон?
10	Енисей Кыргыздарынын социалдык- экономикалык турмушу.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1.Чарбасы жана кесиби. 2.Орхон- Енисей жазуулары. 3.Таластагы жазуу эстеликтери. 4.Енисей кыргыздарынын салт-санаасы.	1.Енисей кыргыздарынын чарбасына муноздому бергиле 2.Орхон- Енисей жазууларынын мааниси кандай?
11	Карахандар мамлекети. Кара кытайлар жана наймандар.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор:	1.Карахандар мамлекети. 2.Кара- кытайлардын мамлекети, Наймандар.	1.Карахандар мамлекети кандайча неизделген? 2.Карахандар мамлекетинде кыргыздар кандай роль ойногон?

		Амирбек Османов. Петр Кокайсл.		3.Кара-кытайлар деген кимдер? 4.Наймандар жонундо айтып бергиле.
12	Монгол империясынын доору.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1.Чынгыз хандын бийликке келиши. 2.Монголдор жана кыргыздар. 3.Хайду мамлекети.	1.Чынгызхан жонундо эмнелерди билесинер? 2.Монголдор енисейлик жана тенир-тоолук кыргыздарды качан,кандайча басып алган? 3.Монголдор кыргыздарга кандай мамиле жасаган? 4.Хайду ханга жана анын мамлекетине муноздомо бергиле.
13	Моголстан Амир Темирдин мамлекети.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1.Моголстан мамлекети. 2.Амир Темирдин Моголстанга жортуулдары.	1.Моголстан мамлекети жонундо айтып бергиле. 2.Амир Темир кандайча бийликке келди эле? 3.Амир Темирдин моголстанга жасаган жортуулдары жонундо эмнелерди билесинер?
14	Кыргыз элинин калыптанып бутушу.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор:	1.Этнос жонундо жалпы тушунук. 2.Байыркы мезгилде жана орто кылымдардагы Борбордук	1. “Этнос” дегенди кандайча тушундунор? 2.Кыргыз элинин калыптанышы жонундо кандай пикирлер бар? 3.Кыргыз элинин

		Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	Азиядагы, Тенир -тоодогу этностук процесстер.	тегин байыркы шумерлер менен байланыштырууга болобу?
15	Кыргыз элинин коншу элдер менен мамилеси (15к- 19к. бири нчи жарымы)	1. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Авторлор: О.Ж. Осмонов. А.С. Мырзакматов. 2. Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен. Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1. Мухаммед Кыргыздын (Тагай бийдин) кыргыздарды бириктириши. 2. Калмактарга каршы курош. 3. Кыргыз-казак чабыштары 4. Кененсарынын чабуулу. 5. Кыргыз-кытай мамилелери. Ору с менен кыргыздардын алгачкы байланыштары.	1. Мухаммед Кыргызга муноздомо бергиле 2. Моголдор эмне учун кыргыздарды коз каранды абалда кармоого аракеттенишкен? 3. Жунгар хандыгы жонундо эмнелерди билесинер?
16	Кыргызстан кокон хандыгынын мезгилин де.	1. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Авторлор: О.Ж. Осмонов. А.С. Мырзакматов. 2. Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен. Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1. Кокон хандыгынын пайда болушу жана онугушу. 2. Кыргыз элинин Кокон хандыгынын баскынчылык саясатына каршы курошу. 3. кокон хандыгындагы ич ара чыр чатактар. Хандыктын начарлашы.	1. Кокон хандыгы кандайча пайда болгон жана онугушундо канча баскычты откон? 2. Кубат бий жана Ажы бий жонундо айтып бергиле. 3. Кокон хандыгынын баскынчы саясатына каршы кыргыздар кандай курошкон? 4. Тайлак баатыр, Табылды баатыр ким болгон?
17	18- 19кк. Кыр гызстанд ын Социа лдык- экономика	1. Кыргызстан тарыхы. 10-кл. Авторлор: О.Ж. Осмонов. А.С. Мырзакматов. 2. Кыргызстандын	1. Калкы 2. Феодалдык мамилелердин озгочолуктору. 3. Кыргыздардын кочмон мал	1. Кыргызстандын коомдук тузулушуно муноздомо бергиле. 2. Кокон хандыгынын

	алык абалы.	тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	чарбачылыгы. 3.Дыйканчылыгы. 4.Ан уулоо.	эзуусу эмнеден корунгон? 3.Кыргыздардын кочмон мал чарбачылыгы жонундо айтып бергиле.
18	Кыргызстандын маданияты.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1.Материалдык маданиятка. 2.Байыркы таш балбалдар (скульптуралар) 3.Кыргызстандын орто кылымдардан калган архитектуралык эстеликтери. 4.таш-Рабатты иликтоо. 5.Кошой-Коргон шаарчасы.	1.Материалдык маданият деген эмне? 2.Байыркы таш балбалдардын тарыхтагы мааниси кандай? 3.Бурана мунарасы менен Озгон мунарасын салыштыргыла. 4.Таш-Рабат жана Кошой-Коргон,Шах-Фазил жонундо айтып бергиле.
19	Социалдык-философиялык ойлордун онугушу.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	1.Махмуд Кашкари жана анын турк элдеринин создугу. 2.Жусуп Баласагын жана “Кут алчу билим” чыгармасы. 3. “Кут алчу билимдин” мазмуну.	1.Махмуд Кашкари жана Анын эмгеги жонундо айтып бергиле. 2.Жусуп Баласагындын поэмасынын тарбиялык маанисин кандайча тушуносунор? 3.Жусуп Баласагындын “Кут алчу билим” поэмасын окуп чыккыла.
20	Кыргыздардын диний ишенимдери.	1.Кыргызстан тарыхы.10-кл. Авторлор: О.Ж.Осмонов. А.С.Мырзакматов. 2.Кыргызстандын тарыхы куболордун	1.Исламга чейинки диний ишенимдердин сакталышы. 2.Арбактарга сыйынуу.3.Ислам дининин	1.Кыргыздардын исламга чейинки диний ишенимдерине муноздомо бергиле. 2.арбактарга

		козу менен.Автор: Амирбек Османов. Петр Кокайсл.	тарашы.	сыйынуу дегенди кандай тушуносунор? 3.Кыргыздар ислам динин качан кабыл алган? 4.Кыргызстандын аймагына будда жана христиан дини тараганбы?
--	--	--	---------	---

Биринчи семестрге карата сабак боюнча жыйынтыктоочу контролдук суроолор.

- 1.Тарых сабагы эмнени окутат?
- 2.Тарыхтын комокчу тармактарына муноздомо бергиле.
- 3.Тарыхый аанип-билуунун функциялары кайсылар?
- 4.Тарыхты окутуунун принциптерин талдап бергиле.
- 5.Окмуштуулар тарыхты кандай мезгилдерге болушот?
- 6.Сактардын кыргыз тарыхы менен байланышын айтып бергиле.
- 7.Сактардын коомдук тузулушу кандай болгон?
- 8.Томирис жонундо эмне билесинер?
- 9.Усун мамлекетине муноздомо бергиле
- 10.Кыргыздар жонундо элдик уламыштар менен илимий божомолдорду салыштыргыла.
- 11.Кыргыздардын байыркы ата журту кайсы чолкомдо болгон?

12. “Турк” деген этноним эмнени тушундурот?
13. Улуу Турк кагандыгына муноздомо бергиле.
14. Баыш Турк кагандыгы жонундо айтып бергиле.
15. Карлук мамлекетинин озгочолуктору кайсылар?
16. Барсбек жонундо эмнелерди билесинер?
17. Кыргыздар эмне учун Чыгыш Турк кагандыгы менен согушкан?
18. Эрен-Улуг деген ким болгон?
19. Кыргыздар эмне учун женилип калды?
20. Улуу Кыргыз долоту качан тузулгон? Анын мааниси жонундо айтып бергиле.
21. Кыргыздар Уйгур кагандыгын качан талкалаган?
22. Алп Сол деген ким болгон?
23. Енисей кыргыздарынын чарбасына муноздомо бергиле.
24. Орхон-Енисей жазууларынын мааниси кандай?
25. Карахандар мамлекети кандайча неизделген?
26. Карахандар мамлекетинде кыргыздар кандай роль ойногон?
27. Кара-кытайлар деген кимдер?
28. Наймандар жонундо айтып бергиле.
29. Туркстандын Россияга каратылышынын себептери жонундо айтып бергиле.
30. Россия каратып алганга чейин Кыргызстандын саясий абалы кандай эле?
31. Кыргыздар Россияга кошулууда кандай максатты коздогон.
32. Кыргызстан кандай администрациялык болуктордун карамагында турган?
33. Падышалыктын бийлиги кандайча жузого ашырылган?
34. Жер саясаты кандайча жургузулгон?
35. Анжиян которулушу жонундо эмнелерди айта аласынар? 2.1916-ж. которулуштун себептери кайсылар?
36. Падышачылыктын колониячыл саясатынын кучошу эмнеден корунгон?
37. Кыргыз элинин салттуу маданияты кандайча онуккон?
38. Турак жайда, кийим кечеде жана тамак-ашта кандай озгоруулар болгон?
39. Буржуазиялык-демократиялык Февраль революциясы Кыргызсанда кандайча онуккон?
40. Революциядан кийин эмне учун Кыргызстанда уч бийлик орногон?
41. Кыргызстанда Совет бийлигин орнотуунун озгочолуктору кайсылар?
42. Граждандык согуштун чыгышына эмне себеп болгон?
43. Жер жонундогу декрет кандай максатты коздогон?
44. Жер-суу реформаларын жургузуунун максаты кандай болгон?
45. Оноржайдын калыптанышы “Интергельпо” жонундо баяндап бериле.
46. Большевиктер партиясынын улут саясатына муноздомо бергиле.
47. «Кокон автономиясы» жонундо айтып бериле.

48. Совет бийлиги качкын кыргыздарга кандай мамиле жасаган?
49. Кыргызстандын улуттук мамлекеттуулугу учун курошу кандайча жургон?
50. Улуттук мамлекеттуулук учун активдуу курошкондор кимдер эле?
51. Согуштан кийинки мезгилдеги оноржайынын онугушуно муноздому бергиле.
52. Оноржайы боюнча кайсыл жаны объектилер курулган?
53. Айыл чарбасынын абалын муноздогуло.
54. Кара-Кыргыз автономиялуу областынын тузулушунун тарыхый мааниси кандай болгон?
55. Согуштан кийинки мезгилдеги оноржайынын онугушуно муноздому бергиле.
56. Оноржайы боюнча кайсыл жаны объектилер курулган?
57. Айыл чарбасынын абалын муноздогуло.
58. Тоталитардык системанын “жумшарышы” дегенди кандай тушуносунор?
59. Волюнтаристик реформалар, К. Дыйканбаев жонундо эмне билесинер?
60. “Кайра куруу” саясатына муноздому бергиле? 2. Олконун саясий турмушун реформалоо кандай жургон?
61. Улуу Атамекендик согуш маданиятка кандай таасир эткен?
62. Адабият менен искусство фронтко кандайча кызмат кылган?
63. Кыргызстанда президенттик шайлоо кандайча откон?
64. Кыргызстандын мамлекеттик эгемендуулугу жонундогу декларацияга муноздому бергиле.
65. Эгемендуу Кыргызстандын билим беруу тармагына кандай озгоруулар киргизилген?
66. Атайын орто жана жогорку билим беруудогу жанылыктар жонундо айтып бергиле.

Тест.

Вариант I

1. Уруулук коом – бул:
- а) бири-бири менен баарлашуу учун мезгил-мезгили менен чогулган туугандар
 - б) Мекен, байыркы адамдар туулган жана жашаган жер
 - в) бир нече уруулардын биригиши
 - г) бир нече үй-бүлөдөн турган туугандардын жалпы үйү
 - д) жалпы мүлкү бар чогуу жашап жана эмгек кылган туугандар
2. Неолит доорунун негизги айырмачылыгы кайсы?
- а) куралдын сапаты жакшырды
 - б) дыйканчылык пайда болду

- а) В.В. Бартольд б) Ю.С. Худяков в) Н.А. Бернштам

г) В.В. Радлов

д) О.К. Карасев

10. Жети-Сууда 940-жылы Карлук каганатынын ордуна кайсы мамлекет түзүлдү?

а) Түрк каганаты

б) Алтын Ордо

в) Төргөш каганаты

г) Караханид мамлекети

д) Каракытай мамлекети

11. «Улуу Кыргыз дөөлөтү» кайсы мезгилде болгон?

а) IV – V

б) VII – VIII

в) IX – X

г) X – XI

д) XI – XII

12. Кыргыз АССРинин Эл Комиссарлар Советинин алгачкы төрагасын белгилегиле:

а) Ж. Абдрахманов

б) И. Айдарбеков

в) А. Орозбеков

г) А. Сыдыков

д) А. Осмонбеков

13. Моголистан мамлекетине кайсы уруулар кирген?

а) дуулаттар, канглылар, аргинуттар ж.б.

б) наймандар, кыпчактар, аргындар ж.б.

в) өзбектер, казактар, кыргыздар ж.б.

г) татарлар, хорезмдиктер ж.б.

д) монголдор, бухаралыктар ж.б.

14. XVI к. кайсы жазуу эстелигинде биринчи жолу «Манас» эпосу эскерилген?

а) «Бабур-Намэ»

б) «Нафахат-Ул-Унс» в) «Фархад и Ширин»

г) «Тарих-и Рашиди»

д) «Маджму ат-Таварих»

15. Кененсары Касымовдун аскерлери Чүй өрөөнүнө кайсы жылы басып кирген?

а) 1839 – 1840 жж.

б) 1842 – 1843 жж.

в) 1843 – 1844 жж.

г) 1845 – 1847 жж.

д) 1848 – 1849 жж.

16. Анжиян көтөрүлүшүнүн жетекчиси ким болгон?

а) Момун Мерген

б) Мадали Эшен

в) Алымкул-аталык

г) Полот-хан

д) Магзым Кожо

17. Кыргыз Автономиялуу областынын Борбордук Аткаруу Комитетинин биринчи төрагасын белгилегиле:

а) Э. Арабаев

б) Ж. Абдрахманов

в) А. Орозбеков

г) И. Токбаев

д) О. Алиев

18. 1985 – 1990 жж. Кыргыз ССРинин КП БКнын биринчи катчысы ким болгон?

- а) Усубалиев Т. б) Раззаков И. в) Сүйүнбаев А.
г) Аманбаев А. д) Масалиев А.

19. Мамлекеттик тил жөнүндө мыйзам кайсы жылы кабыл алынган?

- а) 1986-ж. б) 1987-ж. в) 1988-ж. г) 1989-ж. д) 1990-ж.

20. Тымкылардын ичинен Кыргыз республикасынын мамлекеттик гимнинин авторлорун белгилегиле

- а) Ж. Садыков, М. Жапаров, Н. Дуглатов, К. Молдобасанов.
б) Ж. Садыков, М. Кулуев, Н. Давлесов, К. Молдобасанов.
в) А. Акаев, К. Алиев, М. Рыскулов, Ж. Жороев.
г) М. Адиев, Т. Таштанов, А. Кулбаев, К. Курбанов.
д) А. Тагаев, Ф. Кулов, М. Конгантиев, О. Давранов.

Вариант I

1. Родовая община - это:

- а) родственники, которые время от времени собирались для общения друг с другом
- б) Родина, место где рождались и жили древнейшие люди
- в) объединение многих родов
- г) общая постройка, где жили родичи из нескольких семей
- д) родственники, жившие и трудившиеся сообща, имевшие общее имущество

2. Что является главной отличительной чертой неолита?

- а) улучшилось качество орудия
- б) появилось земледелие
- в) была одомашнена лошадь
- г) скотоводство стала главной отраслью хозяйства
- д) возникла религия

3. Кого называли «носящие остроконечные шапки»?

- а) тиграхаудов
- б) хаомаварга
- в) массагетов
- г) аланов
- д) савроматов

4. В какой период на территории Кыргызстана возникли племена и племенные союзы?

- а) в эпоху палеолита
- б) в эпоху мезолита
- в) в эпоху неолита
- г) в эпоху энеолита
- д) в период бронзового века

5. В каких источниках впервые в 542 г. упоминается этноним «тюрк»?

- а) индийских
- б) персидских
- в) греческих
- г) китайских
- д) монгольских

6. Когда переселились усунь в Тянь-Шань и Семиречье?

- а) 165 г. до н.э.
- б) 201 г. до н.э.
- в) 150 г. до н.э.
- г) 160 г. н.э.
- д) 160 г. до н.э.

7. Тюркский каганат распался в ... на

- а) 630-г., Север и Юг
- б) 568-г., Восток и Север
- в) 603-г., Восток и Запад
- г) 679-г., Запад и Юг
- д) 703-г., Запад и Север

8. В какие годы существовал Уйгурский каганат?

- а) 744–840 гг. б) 700–730 гг. в) 850–895 гг.
г) 900–920 гг. д) 930–950 гг.

9. Впервые понятие «Великокиргызская держава» ввел в историческую науку ученый:

- а) В.В. Бартольд б) Ю.С. Худяков в) Н.А. Бернштам
г) В.В. Радлов д) О.К. Кареев

10. Какое государство в Семиречье пришло на смену Карлукскому каганату в 940-ж.?

- а) Тюркский каганат б) Золотая Орда в) Тюркешский каганаты
г) Караханидское государство д) Каракитайское государство

11. В какие годы существовал «Великокиргызская держава»?

- а) IV – V б) VII – VIII в) IX – X г) X – XI д) XI – XII

12. Укажите первого секретаря Совнарком Кыргызской АССР:

- а) Ж. Абдрахманов б) И. Айдарбеков в) А. Орозбеков
г) А. Сыдыков д) А. Осмонбеков

13. Какие племена входили в состав Могольского государства?

- а) дуулаты, канглыы, аргинуты и др.
б) найманы, кыпчаки, аргуны и др.
в) узбеки, казахи, кыргызы и др.
г) татары, хорезмийцы и др.
д) монголы, бухарцы и др.

14. В XVI к. в каком из исторических источников встречается упоминание об эпосе «Манас»?

- а) «Бабур-Намэ» б) «Нафахат-Ул-Унс» в) «Фархад и Ширин»
г) «Тарих-и Рашиди» д) «Маджму ат-Таварих»

15. В каком году войско Кененсары Касымова вторглись в Чуйскую долину?

- а) 1839 – 1840 гг. б) 1842 – 1843 гг. в) 1843 – 1844 гг.
г) 1845 – 1847 гг. д) 1848 – 1849 гг.

16. Кто возглавлял Андижанское восстание?

- а) Момун Мерген б) Мадали Эшен в) Алымкул-аталык
г) Полот-хан д) Магзым Ходжа

17. Укажите первого председателя ЦИКа Кыргызской Автономной области:

- а) Э. Арабаев б) Ж. Абдрахманов в) А. Орозбеков
г) И. Токбаев д) О. Алиев

18. Кто был первым секретарем ЦК КП Кыргызской ССР в 1985 – 1990 гг.?

- а) Усубалиев Т. б) Раззаков И. в) Сүйүнбаев А.
г) Аманбаев А. д) Масалиев А.

19. В каком году был принят закон о государственном языке в Кыргызстане?

- а) 1986-г. б) 1987-г. в) 1988-г. г) 1989-г. д) 1990-г.

20. Укажите авторов государственного гимна Кыргызской республики.

- а) Ж. Садыков, М. Жапаров, Н. Дуглатов, К. Молдобасанов.
б) Ж. Садыков, М. Кулуев, Н. Давлесов, К. Молдобасанов.
в) А. Акаев, К. Алиев, М. Рыскулов, Ж. Жороев.
г) М. Адиев, Т. Таштанов, А. Кулбаев, К. Курбанов.
д) А. Тагаев, Ф. Кулов, М. Конгантиев, О. Давранов.

Вариант II

1. Байыркы сактар жөнүндө маалымат кимдин эмгегинде жазылган?

- а) Сыма Цяндын б) Мухаммед Хайдардын в) Геродоттун
г) М. Кашгаринин д) Птоломейдин

2. Усун мамлекетинин борбору Чигу шаары кайсы аймакта, качан пайда болгон?

- а) б.з.ч. VI к. Чыгыш Теңиртоодо б) б.з.ч. IV к. Түштүк Сибирде
в) б.з.ч. II к. Ысык-Көлдүн түштүгүндө г) б.з.ч. V к. Фергана өрөөнүндө
д) б.з.ч. II к. Ысык-Көлдүн түндүгүндө

3. Кыргызстандын аймагында ислам кайсы жылы мамлекеттик дин болуп жарыяланган?

- а) 960-ж. б) 965-ж. в) 980-ж. г) 990-ж. д) 995-ж.

4. Кайсы жылы Бишкек(Пишпек) шаары официалдуу түрдө шаар статусун алган?

- а) 1978-ж. б) 1918-ж. в) 1924-ж.
г) 1878-ж. д) 1925-ж

5. Энесай кыргыздарынын монголдорго каршы көтөрүлүшү кайсы жылы болгон?

- а) 1212-ж. б) 1215-ж. в) 1218-ж.
г) 1220-ж. д) 1222-ж.

6. Моголистан мамлекети качан пайда болгон жана анын биринчи падышасы ким?

- а) 1348-ж., Тоглук Тимур б) 1350-ж., Темирлан
в) 1338-ж., Улукбек г) 1346-ж., Едиге д) 1206-ж., Чынгызхан

7. Кыргыз элинин калыптанган мезгилин белгилегиле:

- а) XIV к. б) XV к. аягы – XVI к. башы в) XVII к.
г) XVII к. аягы д) XVIII к.

8. Кыргыздардын кайсы уруусу биринчи болуп Россиянын курамагына кирген?

- а) саяк б) сарыбагыш в) солто г) бостон д) бугу

9. XIX к. аягында Кыргызстандагы отурукташкан элден алынуучу негизги салыкты белгилегиле:

- а) хараж б) чыгым в) үй башынан алынуучу салык
г) земстволук салык
д) айыл жана болуштук администрация камсыздоо үчүн салык

10. Кыргызстанда Тоолуу областын түзүү боюнча уюштуруу курултайы кайсы жылы болгон?

- а) 1919-ж. б) 1920-ж. в) 1921-ж. г) 1922-ж. д) 1923-ж.

11. Кыргыз АССРинин Конституциясы кабыл алынган жылды белгилегиле:

- а) 1928-ж. б) 1929-ж. в) 1930-ж.
г) 1931-ж. д) 1932-ж.

12. Кыргызстанда көчмөн жана жарым көчмөн чарбаларды отурукташтыруу саясаты качан аяктаган?

- а) 20-жж. аягында б) 30-жж. башында
в) 30-жж. ортосунда
г) биринчи беш жылдыкта д) согуш алдындагы жылдарында

13. Кыргыз жазуусу араб алфавитинен латын тамгасына кайсы жылы өткөн?

- а) 1926-ж. б) 1927-ж. в) 1928-ж.
г) 1929-ж. д) 1930-ж.

14. Улуу Ата Мекендик согуш жылдарында канча кыргызстандык «Советтер Союзунун Баатыры» деген наам алышкан?

- а) 76 б) 75 в) 74 г) 73 д) 72

15. 1950-жылдары «буржуазиялык улутчул», «космополит» деген саясий айып тагылып, репрессияланган кыргыз жазуучулары:

- а) Токомбаев А., Байжиев Т., Сыдыкбеков Т.
б) Бектенов З., Баялинов К., Саманчин Т.
в) Саманчин Т., Бектенов З., Байжиев Т.
г) Уметалиев Т., Саманчин Т., Бектенов З.
д) Шиваза Я., Сыдыкбеков Т., Токомбаев А.

16. 1992-ж. августта болуп ыткын:

- а) Кыргызстанда жашаган улуттардын жалпы чогулушу

- б) Кыргыздардын Бүткүл дүйнөлүк биринчи курултайы
- в) Кыргызстанда жашаган немец элинин съезди
- г) Кыргызстанда жашаган дунгандардын улуттук конференциясы
- д) Кыргызстанда жашаган казактардын кезектеги чогулушу

17. «Кызыл-кыргыз тарыхы» деген тарыхый эмгектин авторун белгилегиле:

- а) Б. Солтоноев б) И. Арабаев в) О. Сыдыков
- г) К. Тыныстанов д) Ж. Абдырахманов

18. Кыргыз Республикасынын улуттук валютасы кайсы жылы киргизилген?

- а) 1990-ж. б) 1991-ж. в) 1992-ж.
- г) 1993-ж. д) 1994-ж.

19. БУУнун чечими менен 2002-жыл жарыяланган.

- а) «Тоо жылы» б) «Улуттук ден-соолук жылы» в) «Билим жылы»
- г) «Ден соолук жылы» д) «Кыргызстандын мамлекетүүлүгүнүн жылы»

20. Кыргыз Республикасында кайсы чет өлкө биринчи жолу элчилик ачкан?

- а) Пакистан б) Польша в) Туркия
- г) Кытай д) АКШ

Вариант II

1. В чьих трудах имеются сведения о древних саках?

- а) Сыма Цяня б) Мухаммед Хайдара в) Геродота
г) М. Кашгари д) Птоломей

2. Когда и где была образована столица усуней Чигу?

- а) VI в. до н.э. Восточном Тянь-Шане
б) IV в. до н.э. Южной Сибири
в) II в. до н.э. на юге Иссык-Куля
г) III в. до н.э. Средней Азии
д) V в. до н.э. Ферганской долине

3. В каком году ислам был провозглашен государственной религией на территории Кыргызстана?

- а) 960 г. б) 965 г. в) 980 г. г) 990 г. д) 995 г.

4. В каком году Бишкек (Пишпек) получает официальный статус города?

- а) 1978 г. б) 1918 г. в) 1924 г.
г) 1878 г. д) 1925 г.

5. В каком году произошло восстание енисейских кыргызов против монголов?

- а) 1212 г. б) 1215 г. в) 1218 г.
г) 1220 г. д) 1222 г.

6. Когда возникло, и кто был первым правителем государство Моголистан?

- а) 1348 г., Тоглук Тимур б) 1350 г., Тамерлан в) 1338 г., Улугбек
г) 1346 г., Едиге д) 1341 г., Чынгыз-хан

7. Укажите период формирования кыргызской народности:

- а) XIV в. б) конец XV в. – начало XVI в. в) XVII в.
г) конец XVII в. д) XVIII в.

8. Какой из племен кыргызов вошли в состав Российской империи?

- а) саяк б) сарыбагыш в) солто г) бостон д) бугу

9. Укажите основной обязательный налог взимаемый с местного оседлого населения Кыргызстана в XIX в.:

- а) харадж б) расход (чыгым) в) кибиточная подать
г) земские повинности д) сборы на содержания айыльной и волостной администрации

10. В каком году в Кыргызстане состоялся учредительный съезд по организации Кыргызской Горной области?

- а) 1919 г. б) 1920 г. в) 1921 г.
г) 1922 г. д) 1923 г.

11. Укажите год принятия Конституции Кыргызской АССР:

- а) 1928 г. б) 1929 г. в) 1930 г. г) 1931 г. д) 1932 г.

12. Когда завершился процесс оседания кочевых и полукочевых хозяйств в Кыргызстане?

- а) в конце 20-гг. б) в начале 30-гг. в) в середине 30-гг.
г) в годы первой пятилетки д) в предвоенные годы

13. В каком году был осуществлен перевод кыргызской письменности с латинского на арабский алфавит?

- а) 1926 г. б) 1927 г. в) 1928 г.
г) 1929 г. д) 1930 г.

14. Сколько кыргызстанцев получили звание «Героя Советского Союза» в годы Великой Отечественной войны?

- а) 76 б) 75 в) 74 г) 73 д) 72

15. Репрессированные кыргызские писатели, обвиненные за «буржуазный национализм», «космополит», в 1950-гг.:

- а) Токомбаев А., Байжиев Т., Сыдыкбеков Т.
б) Бектенов З., Баялинов К., Саманчин Т.
в) Саманчин Т., Бектенов З., Байжиев Т.
г) Уметалиев Т., Саманчин Т., Бектенов З.
д) Шиваза Я., Сыдыкбеков Т., Токомбаев А.

16. В августе 1992 г. прошло...:

- а) общественное собрание наций проживающих в Кыргызстане
- б) первый Всемирный курултай кыргызов
- в) съезд немецкого народа проживающих в Кыргызстане
- г) национальная конференция дунганов проживающих в Кыргызстане
- д) очередное собрание казахов проживающих в Кыргызстане

17. Укажите автора исторического труда «Кызыл – кыргыз тарыхы»:

- а) Б. Солтоноев б) И. Арабаев в) О. Сыдыков
- г) К. Тыныстанов д) Ж. Абдырахманов

18. В каком году была введена в обращение национальная валюта Кыргызской Республики?

- а) 1990 г. б) 1991 г. в) 1992 г. г) 1993 г. д) 1994 г.

19. По решению ООН 2002-год объявлен:

- а) «Годом гор» б) «Год здоровых наций» в) «Год знаний»
- г) «Год здоровья» д) «Год государственности Кыргызстана»

20. Какое зарубежное государство первым открыл посольство в Кыргызской Республике?

- а) Пакистан б) Польша в) Турция г) Китай д) США

Вариант III

1. Борбордук Тянь-Шанда байыркы адамдардын алгачкы эмгек куралдары кайсы жерде табылган?

- а) Ош шаарында
- б) Токмок шаарынын жанында
- в) Кетмен-Төбөдө
- г) Талас жергесинде
- д) Он-Арча дарыясынын жээгинде

2. Кыргызстандын түштүгүндө Саймалы-Таштагы эстеликтердин жаралган мезгилин атагыла:

- а) таш доору
- б) жез таш доору
- в) коло доору
- г) темир доору
- д) жаңы мезгилде

3. Төргөш кагандыгынын борбору кайсы шаар болгон?

- а) Баласагын
- б) Суяб
- в) Кашгар
- г) Чигуд
- д) Ош

4. Энесай кыргыздары кайсы жазууну колдонушкан?

- а) б.з.ч II к. кытай иероглифтерине окшош жазууну
- б) III к. грек алфавитинин негизинде түзүлгөн жазууну
- в) VII к. өзүлөрү түзгөн руна жазуусун
- г) VIII к. колдонулган араб жазуусун
- д) кыргыздардын жазуусу болгон эмес

5. X – XII кк. Кыргызстандын аймагындагы мамлекет:

- а) Түргөш каганаты
- б) Карлук каганаты
- в) Уйгур каганаты
- г) Караханид мамлекети
- д) Монгол хандыгы

6. Хайду мамлекети кайсы жылы түзүлгөн?

- а) 1250-ж.
- б) 1255-ж.
- в) 1260-ж.
- г) 1269-ж.
- д) 1270-ж.

7. Кокон хандыгына каршы Ысык-Көл кыргыздарынын көтөрүлүшү кайсы жылы болгон?

- а) 1840-ж.
- б) 1842-ж.
- в) 1843-ж.
- г) 1844-ж.
- д) 1845-ж.

8. Кокон хандыгынын начарлашынын себебин белгилегиле:

- а) ири феодалдардын өз алдынчалыкка умтулушу
- б) баскынчылык жортуулдар
- в) чет өлкөлүктөрдүн кийлигишүүсү
- г) этникалык кагылышуулар
- д) элдик көтөрүлүштөр жана хан сарайында ич ара келишпестиктер

9. Алай кыргыздары Россиянын курамына кайсы жылы кошулушкан?

- а) 1876-ж. б) 1874-ж. в) 1875-ж.
- г) 1873-ж. д) 1877-ж.

10. Кыргызстанга дунгандар жана уйгурлар кайсы жылдары көчүп келишкен?

- а) 1875 – 1885-ж. б) 1871 – 1872-ж. в) 1879 – 1883-ж.
- г) 1878 – 1884-ж. д) 1877 – 1878-ж.

11. Кыргызстанга Россия империясынын бийлиги орногондон кийин жер кимге тиешелүү болгон?

- а) мамлекетке б) уруу бирикмелерине в) аткаминерлерге
- г) манаптарга д) бийлер жана казыларга

12. «Букара» уюмун уюштурган инсанды белгилегиле:

- а) Б. Сулайманов б) А. Субанов в) Ж. Сооронбев
- г) Ж. Саадаев д) К. Сарыкулаков

13. Кыргыз жазуусу латын алфавитинен орус алфавитине кайсы жылы которулган?

- а) 1937-ж. б) 1938-ж. в) 1939-ж. г) 1940-ж. д) 1941-ж.

14. СССРдин Илимдер Академиясынын Кыргызстандагы филиалы кайсы жылы ачылган?

- а) 1942-ж. б) 1943-ж. в) 1944-ж. г) 1945-ж. д) 1946-ж.

15. КМШ качан түзүлгөн жана бул шериктештикке Кыргыз Республикасы качан мүчө болгон?

- а) август, 1991-ж. б) декабрь, 1991-ж. в) ноябрь, 1991-ж.
- г) октябрь, 1991-ж. д) сентябрь, 1991-ж.

16. Кыргыз Республикасы кайсы чет өлкөгө биринчи жолу элчилик ачкан?

а) Пакистан б) Польша в) Туркия г) Кытай д) АКШ

17. Кыргыз диаспорасынын дээрлик көпчүлүгү кайсы алыскы чет өлкөдө жашайт?

а) Афганистан б) Кытай в) Монголия

г) Туркия д) Пакистан

18. Кыргыз Республикасы кайсы жылы Бириккен Улуттар Уюмуна мүчө болгон?

а) 1991-ж. б) 1992-ж. в) 1993-ж. г) 1994-ж. д) 1995-ж.

19. 1938-45-жж. Кыргыз ССРинин Эл Комиссарлар Советинин тьрагасы болуп ким иштеген?

а) И. Раззаков б) Т. Кулатов в) Б. Мамбетов

г) А. Суйумбаев д) С. Ибраимов

20. Советтер Союзунун Баатыры Ч Тьльбердиевдин эрдиги качан болгон?

а) 1941-ж. 6-августунда б) 1942-ж. 6-августунда

в) 1943-ж. 6-августунда г) 1944-ж. 6-августунда д) 1945-ж. 6-августунда

Вариант III

1. Где в Центральном Тянь-Шане были найдены самые древние орудия первобытного человека?

- а) в г. Ош б) у г. Токмак в) в Кетмен-Тюбе
г) в Таласе д) у р. Он-Арча

2. Укажите время создания древнейших наскальных изображений в урочище Саймалы-Таш на юге Кыргызстана:

- а) каменный век б) меднокаменный век в) бронзовый век
г) железный век д) новое время

3. Какой город был столицей Тюркешского каганата?

- а) Баласагын б) Сүяб в) Кашгар
г) Чигу д) Ош

4. Какую письменность использовали енисейские кыргызы?

- а) китайский иероглиф позаимствованный во II в. до н.э.
- б) созданную ими в III в. письменность на базе греческого алфавита
- в) руническую письменность, созданный ими в VII в.
- г) арабскую письменность приобретенной в VIII в.
- д) кыргызы не имели письменности

5. Государство на территории Кыргызстана в X – XII кк.:

- а) Тюркешский каганат б) Карлукский каганат в) Уйгурский каганат
г) Караханидское государство д) Монгольское ханство

6. Когда образовался государство Хайду?

- а) 1250 г. б) 1255 г. в) 1260 г.
г) 1269 г. д) 1270 г.

7. Когда произошло восстание исык-кульских кыргызов против Кокандского ханства?

- а) 1840 г. б) 1842 г. в) 1843 г.
г) 1844 г. д) 1845 г.

8. Укажите причины ослабления Кокандского ханства:

- а) крупные феодалы стремились к самостоятельности б) завоевательные походы

- ☐ в) вмешательство иностранных государств г) этнические столкновения
- ☒ д) народные восстания и дворцовые интриги

9. В каком году алайские кыргызы вошли в состав России?

- а) 1876 г. б) 1874 г. в) 1875 г.
г) 1873 г. д) 1877 г.

10. В какие годы в Кыргызстан переселились дунгане и уйгуры?

- а) 1875 – 1885 гг. б) 1871 – 1872 гг. в) 1879 – 1883 гг.
г) 1878 – 1884 гг. д) 1877 – 1878 гг.

11. Кому принадлежала земля после вхождения Кыргызстана в Российской империи?

- а) государстве б) родоплеменным объединениям в) аткаминерам
г) манапам д) биям и казиям

12. Укажите организатора союза «Букара»:

- а) Б. Сулайманов б) А. Субанов в) Ж. Сооронбев
г) Ж. Саадаев д) К. Сарыкулаков

13. В каком году кыргызская письменность была переведена с латинского на русский алфавит?

- а) 1937 г. б) 1938 г. в) 1939 г.
г) 1940 г. д) 1941 г.

14. Когда в Кыргызстане был открыт филиал Академии Наук СССР?

- а) 1942 г. б) 1943 г. в) 1944 г.
г) 1945 г. д) 1946 г.

15. В каком году был образован СНГ и когда Кыргызская Республика стала его членом?

- а) август, 1991 г. б) декабрь, 1991 г. в) ноябрь, 1991 г.
г) октябрь, 1991 г. д) сентябрь, 1991 г.

16. В какой стране Кыргызская Республика впервые открыла посольство?

- а) Пакистан б) Польша в) Турция г) Китай д) США

17. В какой стране дальнего зарубежья проживает самая многочисленная диаспора кыргызов??

а) Афганистан б) Китай в) Монголия г) Турция д) Пакистан

18. Когда Кыргызская Республика стала членом Организации Объединенных Наций?

- а) 1991 г. б) 1992 г. в) 1993 г.
г) 1994 г. д) 1995 г.

19. Кто занимал пост председателя Совета Народных Комиссаров Кыргызской ССР в 1938-1945 гг?

- а) И. Раззаков б) Т. Кулатов в) Б. Мамбетов
г) А. Суйумбаев д) С. Ибраимов

20. Когда был совершен подвиг Героя Советского Союза Ч. Тулебердиева?

- а) 6 августа 1941 года б) 6 августа 1942 года
в) 6 августа 1943 года г) 6 августа 1944 года д) 6 августа 1945 года

Вариант IV

1. Алгачкы эмгек куралы жасалган металл:

- а) калай б) жез в) коло г) темир д) болот

2. Кыргызстандын аймагындагы байыркы мезгилде аска бетине тартылган «сүрөт галереясы» кандай аталат?

- а) Чоң-Таш б) Кызыл-Таш в) Сары-Таш
г) Саймалы-Таш д) Темир-Таш

3. А. Македонскийдин аскерлеринин Сырдарыяга, сактарга жортуулу качан болгон?

- а) б.з.ч. 329-ж. б) б.з.ч. 330-ж. в) б.з.ч. 323-ж.
г) б.з.ч. 335-ж. д) б.з.ч. 340-ж.

4. Түрк кагандыгы кайсы жылы түзүлгөн?

- а) 546-ж. б) 552-ж. в) 640-ж. г) 700-ж. д) 770-ж.

5. Экинчи Чыгыш Түрк кагандыгынын кыргыздарга каршы жортуулу:

- а) 698 – 699 жж. б) 710 – 711 жж. в) 707 – 709 жж.
г) 712 – 713 жж. д) 714 – 715 жж.

6. Төргөш каганатынын ордуна VIII к. кайсы мамлекет орноду?

- а) Караханид мамлекети б) Түрк каганаты
в) Чагатай мамлекети
г) Кимак мамлекети д) Карлук мамлекети

7. Кыргызстанга келген алгачкы монгол тилдүү уруулар кандайча аталган?

- а) кара-кытайлар б) татарлар в) наймандар
г) меркиттер д) т'быйльр

8. Монгол империясы Энесай кыргыздарын качан каратып алган?

- а) 1219ж. б) 1223 ж. в) 1207 ж. г) 1293 ж. д) 1227-ж

9. Моголстан мамлекетин ким негиздеген?

- а) Тамерланг б) Эмир Пулатчы
в) Мухаммед Кыргыз г) Хайду хан д) Темучжин

10. XI – к. ортосунда Ызгын шаары кандай мааниге ээ болгон?

- а) Кара кытайлардын борбору б) Саманиддердин борбору.
- в) Чыгыш Караханийлердин борбору
- г) Батыш Караханийлердин борбору
- д) Сельджуктардын борбору

11. Россияга барган алгачкы кыргыз элчисин атагыла?

- а) Абдрахман К\ч\к уулу б) Катчыбек Шералы уулу
- в) Муслим Агаферов г) Шабдан д) Боронбай

12. Кокон хандыгынын тушунда вазир болуп турган кыргыз т\б\л\н атагыла?

- а) Алымкул аталык б) Байтик баатыр
- в) Шабдан баатыр г) Алымбек датка д) Алымбий датка

13. Кокон хандыгынын акыркы ханы ким болгон?

- а) Кудаяр хан б) Мурат хан в) Мала хан г) Полот хан д) Насирдин бек

14. Т\шт\к Кыргызстан Россияга кандай жол менен кошулган?

- а) ыз ыктыяры менен б) келишим т\з\ менен
- в) курал менен басып алынган г) кошулган эмес
- д) алданып калышкан

15. Кыргыз ССРи качан т\з\лг\н?

- а) 1924 ж. б) 1916 ж. в) 1926 ж. г) 1936 ж. д) 1925-ж.

16. 1945-жылы Кыргызстанга ькмът башчысы болуп ким дайындалган?

- а) Т. Кулатов б) И. Раззаков в) Б. Исакеев г) Б. Мамбетов д) А. Орозбеков

17. Кыргызстанда президенттик башкаруу качан киргизилген?

- а) 1989 ж. б) 1993 ж.
- в) 1990 ж. г) 1991 ж. д) 1992-ж

18. Орто Азияны улуттук мамлекеттик жиктештир\ ж\н\нд\г\ токтом качан кабыл алынган?

- а) 1923 ж. б) 1925 ж. в) 1924 ж. г) 1926 ж. д) 1921-ж.

19. Кыргыз республикасынын мамлекеттик туусунун авторлорун белгилегиле.

- а) Т. Токтобаев, А. Токтомаматов, М. Адиев, Б. Токторалиев, А. Ташбаев.

- б) А. Акаев, А. Алиев, К. Бакиев, Ж. Садыков, И. Исамов.
- в) Э. Айдарбеков, Б. Жайчибеков, М. Насыров, А. Акаев, А. Алиев.
- г) С. Иптаров, Ж. Матаев, М. Орозалиев, А. Аттокуров, Ж. Бакиров.
- д) Э. Айдарбеков, Б. Жайчибеков, С. Иптаров, Ж. Матаев, М. Сыдыков.

20. Кокон автономиялуу республикасынын ъкмѣт башында ким турган?

- а) А. Сыдыков, Ф. Колесов.
- б) К. Сарыкулаков, И Арабаев.
- в) А. Сыдыков, М. Тынышпаев
- г) М. Чокаев, М. Тынышпаев
- д) А. Сыдыков, М. Чокаев.

Вариант IV

1. Первый металл, из которого делали орудия труда:

- а) олово б) медь в) бронза г) железо д) сталь

2. Как называется наскальная «картинная галерея» древности на территории Кыргызстана?

- а) Чоң-Таш б) Кызыл-Таш в) Сары-Таш
г) Саймалы-Таш д) Темир-Таш

3. Нашествие А. Македонского на саков Сырдарьи произошло в:

- а) 329 г. до н.э. б) 330 г. до н.э. в) 323 г. до н.э.
г) 335 г. до н.э. д) 340 г. до н.э.

4. В каком году образовался Тюркский каганат?

- а) 546 г. б) 552 г. в) 640 г. г) 700 г. д) 770 г.

5. Поход войск Второго Восточно-Тюркского каганата против кыргызов:

- а) 698 – 699 гг. б) 710 – 711 гг. в) 707 – 709 гг.
г) 712 – 713 гг. д) 714 – 715 гг.

6. Какое государство образовался в VIII в. на месте Тюркешского каганата?

- а) государство караханидов б) Тюркский каганат
в) государство Чагатай
г) государство кимаков д) Карлукский каганат

7. Первые монголоязычные племена прибывшие в Кыргызстан?

- а) кара-кытай б) татары в) найманы г) меркиты д) тибетцы

8. Когда энисейские кыргызы были покорены Монгольской империей?

- а) в 1219г. б) в 1223 г. в) в 1207 г. г) в 1293 г. д) 1227 г.

9. Кто основал государство Моголистан?

- а) Тамерланг б) Эмир Пулатчы в) Мухаммед Кыргыз
г) Хайду хан д) Темучжин

10. Какую роль играл город Узген в середине XI века?

- а) столица Кара китайцев б) столицей Саманидов.

в) столицей Восточного Караханидского каганата

г) столицей Западного Караханидского каганата

д) столицей Сельджуков.

11. Назовите первого кыргызского посла прибывшего в Россию?

а) Абдрахман К'ч'к уулу б) Качыбек Шералы уулу

в) Муслим Агаферов г) Шабдан д) Боромбай

12. Назовите крупного кыргызского феодала, который был вазиром в Кокандском ханстве?

а) Алымкул аталык б) Байтик баатыр

в) Шабдан батыр г) Алымбек датка д) Абдылдабек датка

13. Кто был последним ханом в Кокандском ханстве?

а) Кудаяр хан б) Мурат хан в) Маля хан г) Полот хан д) Насирдин бек

14. Каким путем был присоединен Южный Кыргызстан к России?

а) добровольно б) на основе договора

в) был завоёван г) не был присоединен д) присоединен в Китай

15. Когда была образована Киргизская ССР?

а) 1924 г. б) 1916 г. в) 1926 г. г) 1936 г. д) 1921 г.

16. В 1945 году кто был назначен председателем правительства Кыргызстана?

а) Т. Кулатов б) И. Раззаков в) Б. Исакеев г) Б. Мамбетов д) Ж. Абдрахманов

17. Когда было введено президентское правление в Кыргызстане?

а) 1989 г. б) 1993 г. в) 1990 г. г) 1991 г. д) 1992 г.

18. Когда было принято постановление о национально-государственном размежевании Средней Азии?

а) 1923 г. б) 1925 г. в) 1924 г. г) 1926 г. д) 1921 г.

19. Укажите авторов государственного флага Кыргызской республики.

а) Т. Токтобаев, А. Токтомаматов, М. Адиев, Б. Токторалиев, А. Ташбаев.

б) А. Акаев, А. Алиев, К. Бакиев, Ж. Садыков, И. Исамов.

в) Э. Айдарбеков, Б. Жайчибеков, М. Насыров, А. Акаев, А. Алиев.

г) С. Иптаров, Ж. Матаев, М. Орозалиев, А. Аттокуров, Ж. Бакиров.

д) Э. Айдарбеков, Б. Жайчибеков, С. Иптаров, Ж. Матаев, М. Сыдыков.

20. Кто стоял во главе правительства Кокандской автономной республики?

а) А. Сыдыков, Ф. Колесов.

б) К. Сарыкулаков, И Арабаев.

в) А. Сыдыков, М. Тынышпаев

г) М. Чокаев, М. Тынышпаев

д) А. Сыдыков, М. Чокаев.

Вариант V

1. Енисей кыргыздарынын башкаруучусу?

- а) Мухаммед кыргыз б) Барсбек в) Кубат бий
г) Атаке батыр д) Ормон

2. Усундардын башкаруучусунун титулу?

- а) Шаньюй б) Гурхан в) Каган г) Кунбаг д) Хан

3. Т\шт\к кыргызстандын кайсыл аймагында таш дооруна таандык эстеликтер табылган?

- а) Жалалабад б) Ош в) Кожо бакырган сай
г) Ноокат д) Кенен \нк\r

4. Кыргыз ээлигин башкарган Кытай колбашчысы (б.з.ч. 99-74 жж.)?

- а) Ли Гуанли б) Мугуа в) Ли Лин г) Бумын д) Истеми

5. Байыркы турк цивилизациянын алтын кылымы?

- а) Батыш турк каганаты мезгили б) Улуу кыргыз д\б\лт\ мезгили
в) караханид доору
г) карлуктар мамлекетинин мезгили д) Т\ргыш доору

6. Кыргыз элинин калыптануу процесси качан аяктаган ?

- а) XV к. аягы – XVI к. б) Xк. – XIII к.
в) XVIII к. г) XX к. д) XIX к.

7. Кокон хандыгынын жашоо доору?

- а) 1709-1876 жж. б) 1710-1800 жж.
в) 1800-1842 жж. г) 1635-1758 жж. д) 1702-1870-жж.

8. Кыргыз АССРинин конституциясы качан кабыл алынган ?

- а) 1928 ж. б) 1929 ж. в) 1930 ж. г) 1931 ж. д) 1927-ж.

9. Кокон хандыгы кулагандан кийин ордуна т\з\лг\н Фергана областынын алгачкы аскерий губернатору ким?

- а) генерал М. Г. Черняев б) генерал К. П. Кауфман
- в) генерал М. Д. Скобелев. г) генерал Колпаковский
- д) генерал В. С. Унковский

10. 1916-жылкы кытър\л\шт\н негизги себеби?

- а) улуттук-колониалык эз\н\н к\чыш\
- б) биринчи д\йнъл\к согуш
- в) аскердик-тылдык жумуштар
- г) Туркиянын провокациясы
- д) экинчи д\йнъл\к согуш

11. Кыргызстандын Улуттук Илимдер Академиясы кайсы жылы т\з\лг\н?

а. 1950-ж б. 1954-ж в. 1956-ж г. 1952-ж д. 1953-ж.

12. Кыргыз республикасынын герби кайсы жылы кабыл алынган?

а. 1994-ж 14-январь б. 1992-ж 3-март
в. 1995-ж 2-февраль г. 1993-ж 5-май д. 1996-ж 3-май

13. 1950-1961-жж. Кыргызстан КПБК биринчи качысы болуп ким иштеген?

а. И. Раззаков б. Т. Усубалиев в. А. Масалиев г. Т. Кулатов
д. Ж. Абдрахманов

14. Кыргыздардын К. Касымовго каршы чеч\ч\ салгылашуусу кайсы жерде болгон?

а) Мыкан суусунун боюнда б) Узун Агачта
в) Аларча суусунун боюнда г) Талас суусунун боюнда д) Май т\б\д\

15. Кыргыз АССРи Кыргыз ССРи болуп качан т\з\лг\н?

а) 1934 ж. б) 1935 ж. в) 1936 ж. г) 1937 ж. д) 1938-ж.

16. Наймандардын жетекчисин белгилегиле:

а) Мухаммед б) Акбар в) Жучи
г) Угедей д) Кучлук

17. Амир Темирдин бийлик жүргүзгөн жылдарын белгилегиле:

а) 1300 – 1320 жж. б) 1320 – 1340 жж. в) 1340 – 1350 жж.
г) 1351 – 1365 жж. д) 1370 – 1405 жж.

18. 1905–1907 жж. революция мезгилинде Кыргызстанда дыйкандардын агрардык кыймылынын өзгөчөлүгү кандай болгон?

а) кыргыз кедейлери жана көчүп келген орус дыйкандар биригип кулактык жер ээлөөгө каршы чыккан
б) ири фермердик чарбалар курулган
в) жайыттар тартылып алынган
г) ирригациялык курулуштар үчүн күрөш жүргөн
д) ирригациялык жаңы курулуштар курулган

19. Кытайдагы качкын кыргыздарды Мекенине кайтаруу үчүн атайын комиссия качан түзүлгөн?

- а) 1920-ж. январда б) 1920-ж. февралда в) 1920-ж. мартта
г) 1920-ж. апрелде д) 1920-ж. майда

20. «Мүхтасар тарых Кыргызыя» жана «Тарых кыргыз Шадмания» деген тарыхый эмгектердин авторун белгилегиле:

- а) Б. Солтоноев б) И. Арабаев в) О. Сыдыков
г) К. Тыныстанов д) Ж. Абдырахманов

Вариант V

1. Правитель Енисейских кыргызов?

- а) Мухаммед кыргыз б) Барсбек в) Кубат бий
г) Атаке батыр д) Ормон

2. Титул правителя Усуней?

- а) Шаньюй б) Гурхан в) Каган г) Кунбаг д) Хан

3. Где были найдены памятники каменного века на территории Юга Кыргызстана?

- а) Жалалабад б) Ош в) Кожо бакырган сай г) Ноокат д) Талас

4. Китайский полководец, правивший владением кыргызов (99-74 гг. до.н.э.)?

- а) Ли Гуанли б) Мугуа в) Ли Лин г) Бумын д) Элюй Даши

5. Золотой век древнетюркской цивилизации?

- а) эпоха западно-тюркского каганата б) период великодержавия кыргызов
в) эпоха караханидов
г) время карлукского государства. д) Тургешский период

6. Когда завершился процесс формирования кыргызского народа?

- а) кон. XV – XVI в. б) Хв. -середине XIII в.
в)XVIII в. г) XX в. XIX в.

7. Период существования Кокандского ханства?

- а) 1709-1876 гг. б)1710-1800 гг.
в) 1800-1842 гг. г) 1635-1758 гг. д) 1702-1800 гг.

8. Когда была принята конституция Киргизской АССР?

- а) в 1928 г. б) в 1929 г. в) в 1930 г. г) в 1931 г. д) 1932 г.

9. Кто стал первым военным губернатором Ферганской области после падения Кокандского ханства?

- а) генерал М. Г. Черняев б) генерал К. П. Кауфман
в) генерал М. Д. Скобелев. г) генерал Колпаковский
д) генерал В. С. Унковский

10. Главная причина восстания 1916 года?

- а) усиление национально-колониального гнета б) первая мировая война
- в) военно-тыловые работы г) провокация Турции.
- д) Вторая мировая война

11. Укажите год открытия Академии наук Кыргызстана.

- а). 1950 г. б). 1954 г. в). 1956 г. г). 1952 г. д.) 1953 г.

12. Каком году был принят герб Кыргызской республики?

- а. 14 январь, 1994 г. б. 3 март, 1992 г.
- в. 2 февраль, 1995 г. г. 5 май, 1993 г. д. 3 май, 1996 г.

13. Кто был первым секретарем ЦК КП Кыргызской ССР в 1950 – 1961 гг.?

- а) Раззаков И. б) Усубалиев Т. в) Сүйүнбаев А.
- г) Аманбаев А. д) Масалиев А.

14. Где произошло основное сражение кыргызов против К. Касымова?

- а) у реки Мыкан б) в Узун Агаче
- в) у реки Аларча г) у реки Талас д) в Май тюбе

15. Когда была преобразована Кыргызская АССР в Киргизской ССР?

- а) 1934 г. б) 1935 г. в) 1936 г. г) 1937 г. д) 1938 г.

16. Назовите найманского правителя:

- а) Мухаммед б) Акбар в) Джучи
- г) Угедей д) Кучлук

17. Укажите годы правления Эмир Темира:

- а) 1300 – 1320 гг. б) 1320 – 1340 гг. в) 1340 – 1350 гг.
- г) 1351 – 1365 гг. д) 1370 – 1405 гг.

18. В чем выражалась особенность аграрно-крестьянского движения в Кыргызстане в период революции 1905 – 1907 гг.?

- а) совместные выступления кыргызских бедняков и безземельных переселенцев против кулацких землевладений
- б) строительство крупных фермерских хозяйств
- в) захват пастбищ
- г) борьба за ирригационные сооружения
- д) строительство новых ирригационных сооружений

19. Когда была создана специальная комиссия по возвращению на Родину беженцев кыргызов с Китая?

а) 1920 г. январь	б) 1920 г. февраль	в) 1920 г. март
г) 1920 г. апрель	д) 1920 г. май	

20. Укажите автора исторических трудов «Мухтасар тарых Кыргызыя» и «Тарых кыргыз Шадмания»:

а) Б. Солтоноев	б) И. Арабаев	в) О. Сыдыков
г) К. Тыныстанов	д) Ж. Абдырахманов	